

פנינים מפרשת השבוע

פרשת אחרי מות – ויקרא ט"ז – י"ח

(מאת יוסי עובדיה)

מבט כללי על הפרשה

- * פרק ט"ז מדבר על ההנחיות שניתנו לכהן הגדול לעשות ביום הכיפורים.
- * פרק י"ח מדבר על היכן יכול איש מבני ישראל להקריב קורבן, ועל איסור אכילת דם.
- * פרק י"ח מדבר על האיסור על גילוי עריות והאיסור על משכב עם בהמה.

התמקדות בנקודות מרכזיות

בפרשה זו אתמקד בשלוש נקודות.

הנקודה הראשונה:

פרק ט"ז - ההנחיות שניתנו לכהן הגדול בקשר ליום הכיפורים.
בפסוק הראשון כתוב "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּמָתוּ".
מכאן ניתן ללמוד עוד פרט בקשר למות שני בני אהרון - ככל הנראה הם נכנסו אל קודש הקודשים עם האש הזרה ובמצב לא ראוי, ובפסוק 2 ה' אומר למשה שאל קודש הקודשים באים רק פעם אחת בשנה.

וכיצד עליו להיכנס לקודש הקודשים? עם ענן הקטורת.

בפסוקים 3-5 כתוב מהם בעלי החיים שיש להקריב ואיזה ביגוד על הכהן ללבוש.
מעניין לראות שמוזכר כאן שעל הכהן ללבוש בגדי בד. בגדי הבד הם לא בגדי השרד המפוארים של הכהן הגדול, כפי שכתוב בשמות כ"ח 2: בגדים שנועדו "לכבוד ותפארת", בגדי הבד הם בגדים פשוטים.

מדוע ניתנה הנחיה הזו? כי ביום הזה, ביום הכיפורים אהרון בא לפני נוכחות האלוהים במקום הקדוש ביותר, ולפני אלוהים אנו לא באים עם הכבוד והתפארת שלנו, אלא איך שאנחנו. אנו מסירים כל כבוד ותפארת ובאים אליו.

על אהרון לקחת 5 בעלי חיים לקורבנות:
פר לחטאת ואייל לעולה לאהרון וביתו.
שני שעירי עיזים לחטאת ואיל לעולה עבור בני ישראל.

לפני שאהרון יכול למלא את תפקידו ככהן הגדול, כמשרת העם לפני אלוהים, הוא עצמו צריך קודם לטפל בחטאו. לכן הקורבן הראשון שעליו להקריב הוא קורבן החטאת עבורו ועבור ביתו (פסוק 11-14) ומדם הקורבן על אהרון להזות באצבעו על הכפורת. אך כדי להיכנס לקודש הקודשים על אהרון להיכנס בחסות ענן הקטורת (דרך אגב, ענן הקטורת מציין את תפילות הקדושים: התגלות ה' 8) לכן על מחתתו הוא שם גחלים ומלא חופניו קטורת.

כעת, לאחר שחטאו כופר הוא יכול לשרת את העם. הוא מביא את שני שעירי העיזים לפני פתח אוהל מועד (פסוק 7-10) ושם נותנים על שעירי העיזים גורלות: גורל אחד לה' והגורל השני לעזאזל. את השעיר שגורלו הוא לה' אהרון מקריב, ומדמו הוא מְזַהֵה על הכפורת באותו ההליך שהוא עשה קודם עם קורבן החטאת אשר לו (פסוק 15-16). כל אותו הזמן שאהרון משרת בקודש הקודשים (פסוק 17) אין איש באוהל מועד.

לאחר שדם שעיר העיזים הוזה על הכפורת, אהרון ניגש לשעיר החי – זה שגורלו עלה לעזאזל, (פסוק 20-22) הוא סומך את ידיו על ראש השעיר ומתודה עליו את כל חטאי בני ישראל. הקורבן הוא קורבן תמורה, כלומר הוא מחליף את בני ישראל וכעת כל חטאי בני ישראל עברו לראש שעיר העיזים. עכשיו, השעיר הוא האשם והוא צריך למות ואז איש מזדמן לוקח את השעיר למדבר ושם משלח אותו מצוק.

כל בני ישראל יכלו לראות שני דברים: אחד, את השעיר האחד שהועלה לקורבן עבורם, ואת השעיר השני שהולך מהמחנה למדבר. כמו שכתוב בתהילים ק"ג 12 "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו" בני ישראל יכלו לראות שחטאם התרחק מהם ונעלם במדבר, איזו רווחה הם יכלו לחוש.

נחזור לפרשה - אחרי ששעיר העיזים החי נשלח לעזאזל המדברה, וחטא העם טופל לחלוטין, הכהן הגדול יכול עכשיו להתפנות ולהקריב את קורבנות העולה. אני מזכיר - קורבן העולה מציין התמסרות לה' (הרחבתי על כך בויקרא א'). קודם כל עבורו ועבור ביתו, ואז עבור העם (פסוק 24).

וכך כל שנה ושנה על פי מצוות ה' נחגג יום הכיפורים כדי לכפר על חטאי העם.
"וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֶנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ
הָאֲזִיחַ וְהִגַּר הִגַּר בְּתוֹכְכֶם: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה
תִּטְהָרוּ". (פסוקים 29-30)

במשך כל כך הרבה שנים יום הכיפורים וקורבנותיו היוו סמל למה שעתיד לבוא, לקורבן המושלם, קורבן אחד ולתמיד, קורבן שלא רק יכפר (יכסה, ראה בראשית ו' 14) אלא יסיר את חטאי העם. כותב האיגרת אל העברים כותב בפרק ט' 14-11, 26-24, י' 4-1 שהמשיח היה הכהן הגדול שלנו, הוא עבר במשכן האמיתי שבשמים, ונכנס אל קודש הקודשים. אך לא בדם שעירים או פרים אלא בדמו שלו. המשיח – הכהן הגדול במקום שיביא קורבן נעשה הקורבן. וכך הוא השיג עבורנו פדות עולמים, אחת ולתמיד. וכך הוא השיג סליחת חטאים לכל המאמין בו, וכדי לקבל את סליחת החטאים הזאת עליך פשוט להאמין שהוא מת עבורך, ולקבל את קורבנו עבורך ולקבלו לליבך.

מעניין לראות שבתלמוד במסכת יומא דף ל"ט עמוד ב' כתוב על משהו מיוחד שקרה 40 שנה לפני חורבן בית המקדש "ארבעים שנה קודם חורבן הבית - לא היה גורל עולה בימיו, ולא היה לשון של זהורית מלבין, ולא היה נר מערבי דולק, והיו דלתות ההיכל נפתחות מאליהן".

לשון זהורית זה פיסת צמר אדומה שציינה שאם ה' סלח לעם היא נהפכת ללבן ואם לא אז היא נשארת אדומה.

הנר המערבי זה הפמוט המערבי שבמנורה, הפמוט הקרוב יותר אל קודש הקודשים, נר (פמוט) זה מציין את השכינה. כל בוקר וערב הכהנים היו באים אל המנורה ומנקים ומוסיפים שמן. במהלך הלילה הנרות היו נכבים מלבד הנר המערבי.

אז 40 שנה לפני החורבן גם לשון הזהורית לא הפכה ללבנה, וגם הנר המערבי כבה. כלומר כולם יכלו לראות לפי הסימנים שכתובים בתלמוד, שה' לא סלח לעם, ושהשכינה סרה מבית המקדש.

מה קרה 40 שנה לפני חורבן בית המקדש? ישוע מת על הצלב ודרך מותו הוא נתן לנו סליחת חטאים. יותר אין צורך בקורבן שעיר העיזים, ישוע הוא הקורבן שלנו, ונוכחות ה' עכשיו היא בלב המאמין, שם נמצאת השכינה. צר לי שעמנו, שיום יום קיווה לביאתו של המשיח, ראה את כל הסימנים, וגם את הסימנים

האלה שהם מתועדים בתלמוד, עדיין לא מקבל את הקורבן המושלם שאלוהים נתן לו כדי לקבל סליחת חטאים, אלא דחה אותו וממשיך לדחות אותו גם היום.

הנקודה השנייה:

פרק י"ז 11: "כִּי נִפְשׁ הַבָּשָׂר בְּדָם הוּא וְאֲנִי נִתְּתִיו לָכֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי-הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יִכָּפֵר". ה' מסביר כאן מדוע אסור לאכול דם - כי הנפש של החיה נמצאת בדם, חיי החיה הם בדם. ואת הדם ה' נתן לנו כדי שיכפר על חטאינו, אבל הדם נועד להישפך אך ורק על המזבח כדי שאף אחד לא יוכל לומר שבעצם אכילת או שתיית הדם הוא מכפר על החטא. רק ה' יכול לכפר על החטא וזה דרך הקרבת הקורבן על המזבח.

ביחזקאל י"ח 4, 20 כתוב ש"הנפש החוטאת היא תמות", כלומר הגמול, העונש על החטא הוא מוות, וכאן ה' מאפשר לנו קורבן חילופי. במקום שאנו נמות הקורבן ישא את חטאינו והוא ימות במקומנו. וכך במשך כ 1,500 שנה בני ישראל הקריבו את הקורבנות שנשאו את חטאם עד אשר הגיע הקורבן המושלם ישוע המשיח שנשא את חטאינו אחת ולתמיד.

הנקודה השלישית:

פרק י"ח 5-1: בני ישראל רק יצאו ממצרים, הם ראו את כל מה שהמצרים עשו ובמיוחד בקשר ליחסי אישות. כאן אלוהים אומר להם בפסוק 3 "כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ". את כל מה שראיתם שהמצרים עושים במצרים אל תעשו, וגם את כל מה שהכנענים עושים בארץ כנען אל תעשו. מה כן עליכם לעשות? פסוק 4-5 "אֶת-מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-חֻקֵּי וְאֶת-מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה". עליכם להתנהג על פי מצוותי וחוקותי ולפיהם עליכם לחיות.

ואיך כל זה קשור אלינו? שלא העבר וכל מה שקשור אליו (החברים, המנהגים, ההרגלים) ולא העתיד (העבודה החדשה, התלמידים החדשים, הסביבה החדשה) ישפיעו עלינו, אלא מה שצריך להשפיע עלינו הם חוקי ה'.

אז בואו ונלך באור ה' ונכבד אותו בהליכתנו.

"כִּן יָאֵר נָא אוֹרְכֶם לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם, לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וּיְכַבְּדוּ אֶת אֲבֹיְכֶם שְׂבֻשְׁמִים." (מתי ה' 16)